

Asia: VN/19831/2023

Työrauhalainsäädännön kehittäminen - luonnos hallituksen esitykseksi työehtosopimuslain, työriitojen sovittelusta annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset huomiot

Yleiset huomionne esityksestä

Kemianteollisuus ry katsoo, että Suomen työrauhajärjestelmä on vaatinut jo pitkään kehittämistä muun muassa niin, että työrauha pitää työehtosopimusten voimassaollessa. Nykyisten hyvityssakkojen suuruus ei ole missään suhteessa laittomilla työtaisteluilla yrityksille aiheutuneisiin vahinkoihin. Elinkeinoelämän Keskusliitto EK:n vuoden 2022 työtaistelujulkaisun mukaan yrityksille vuonna 2022 laittomista lakoista aiheutuneet vahingot ovat olleet yritysten arvion mukaan yhteensä noin kymmenen miljoonaa euroa. Vuonna 2022 ammattiosastojen maksettavaksi on tuomittu työtuomioistuimessa yhteensä vain 42800 euron hyvityssakot ja ammattiliitoille yhteensä 15000 euron hyvityssakot. EK:n työtaistelujulkaisu perustuu työtuomioistuimen vuoden 2022 ratkaisuihin.

Vaikka laittomien työtaisteluiden määrä on viimeisten vuosien aikana vähentynyt, ovat laittomasta työtaistelusta aiheutuvat vahingot usein sen kohteena olevalle yksittäiselle yritykselle merkittävät. On myös selvää, että jos työehtosopimuksilla ja niihin sisältyvillä palkankorotuksilla työnantajat ostavat työrauhan, ei laittomia lakkoja pitäisi esiintyä lainkaan. Myös laittomia työtaisteluita koskevien kanteiden käsittelyaikoja tulisi pystyä lyhentämään nykyisestä.

Poliittiset työtaistelut tulisi lähtökohtaisesti kieltää kokonaan. Poliittisten työtaisteluiden ilmoitetaan usein kohdistuvan maan hallituksen toimintaan, mutta näistä aiheutunut vahinko kohdistuu yrityksiin, jotka eivät pysty vaikuttamaan hallituksen toimintaan. Mikäli poliittisia työtaisteluita ei olla valmiita kieltämään kokonaan, tulee niitä rajoittaa ajallisesti. Ehdotettu 24 tunnin enimmäiskesto on liian pitkä ja käytännössä ongelmallinen. Esimerkiksi kemian prosessiteollisuudessa kolmessa vuorossa päivässä ja seitsemänä päivänä viikossa toimivien yritysten tuotantoprosessien hallittu alasajaminen ja uudelleen ylösajaminen kestävät useita päiviä. Mikäli poliittisille työtaisteluille asetetaan 24 tunnin kestoarajoitus, tulisi tätä tarkentaa niin, että häiriöt yrityksen toiminnalle saavat kestää korkeintaan 24 tunnin ajan. Mikäli tällaista rajoitusta ei

ole, ovat prosessiteollisuutta harjoittavat yritykset täysin eri asemassa aiheutuvien vahinkojen suhteen muihin yrityksiin nähden.

Myötätuntotyötaisteluille tulee asettaa vähintäänkin ehdotettu suhteellisuusrajoite tuettavaan työtaisteluun nähden. Yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeät toiminnat (kuten esim. satamien toiminta, lääketuotteiden valmistus, polttoaineen jakelu ja valmistus) tulee rajata täysin myötätuntotyötaisteluiden ulkopuolelle. Hallituksen esitysluonnoksen sivulla 69 todetaan, ”ettei myötätuntotyötaistelun seurauksena aiheutuvat vahingolliset seuraukset saa kohdistua tarpeettoman laajasti tuettavan työtaistelun ulkopuolisiin tahoihin”. Kemianteollisuus ry katsoo, etteivät myötätuntotyötaistelun aiheuttamat vahingolliset seuraamukset saa kohdistua ollenkaan työtaistelun ulkopuolisiin tahoihin. Työryhmän esitys ei tältä osin vastaa hallitusohjelman kirjausta (HE s. 6). Mielestämme perustelut ja itse pykäläkirjaus pitää olla selvä, kun suhteellisuusrajoituksen rikkomisesta seurauksena on hyvityssakko. Hyvä esimerkki siitä, miten myötätuntotyötaistelut kohdistuvat vain riidan kohteena olevaan tahoon, on Ruotsissa käynnissä olevat lakkotoimet Teslaa koskien. Siellä ovat niin korjaamot kuin maahantuonti ja satamat lakkoilleet, mutta kohteena on ainoastaan Tesla, ei riidan ulkopuoliset tahot, kuten yleensä Suomessa.

Laittomat työtaistelut, poliittiset työtaistelut ja myötätuntotyötaistelut aiheuttavat yrityksille muun muassa toimitusvaikeuksia, minkä turvaaminen ja varmistaminen on globaaleilla markkinoilla toimiville yrityksille merkittävä kilpailuetu. Kaikki työrauhahäiriöt ovat omiaan vaikuttamaan negatiivisesti myös kansainvälisten yritysten halukkuuteen investoida Suomeen. Myös kansantaloudelliset näkökohdat puoltavat työtaisteluiden rajaamista vähintäänkin esityksessä esitetyllä tavalla.

Kansainvälisen työjärjestön ILO:n sopimuksen nro 87 ja 98 tulkinnasta on vahva erimielisyys ollut järjestön toiminnassa vuosikausia. Kun kiistaa on siitä, sisältyykö tai tunnustetaanko näissä sopimuksissa ylipäätensä lakko-oikeutta, mielestämme ILO:n asiantuntijankomitean ei-sitoville kannoille lakko-oikeudesta koskien ko. sopimuksia ei tulisi antaa painoarvoa arvioitaessa hallituksen työrauhalainsäädännön muutosesityksiä.

Muilta osin Kemianteollisuus ry yhtyy Elinkeinoelämän Keskusliitto ry:n, Suomen Yrittäjät ry:n ja Kunta- ja hyvinvointialue työnantajat KT ry:n työrauhakysymyksiä käsittelevän työryhmän mietinnöstä jättämään eriävään mielipiteeseen.

Nykytilan ja sen arviointi

1 luku - Asian tausta ja valmistelu

2 luku - Nykytila ja sen arviointi

-

Yleisperustelut - luvut 3-6

3 luku - Tavoitteet

4 luku - Ehdotukset ja niiden vaikutukset

5 luku - Muut toteuttamismahdollisuudet

Laittomien työtaisteluiden osalta esitysluonnoksessa on kiinnitetty huomiota lähinnä laittomien työtaisteluiden määrään ja vaikutukseen kansataloudelle. Esityksessä ei kiinnitetä millään tavalla huomioita laitton lakon vaikutukseen sen kohteena olevalle yritykselle, joka kärsii vahingon täysimääräisenä. Yritykselle aiheutuu merkittävää lisäkustannusta myös siitä, jos yritys joutuu korvaamaan työtaistelun johdosta menetetyt tuotannon teettämällä sen ylityönä.

8 a § [myötätuntotyötaistelun rajoitukset]

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Kemianteollisuus ry katsoo, että myötätuntotyötaistelut tulisi kieltää kokonaan. Yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömien palvelujen ja toimintojen jatkuminen tulee rajoittaa myötätuntotyötaisteluiden ulkopuolelle. Tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi tässä kohdassa tulisi vähintäänkin esimerkin mukaisena luettelona mainita, mitä tällaiset palvelut ja toiminnot voivat olla. Näitä voisivat olla muun muassa lääkkeiden valmistus sekä polttoaineiden valmistus ja jakelu.

8 b § [Poliittiseen päätöksentekoon kohdistuva työtaistelu]

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Kemianteollisuus ry katsoo, että poliittisten työtaisteluiden ja työnseisauksen kesto tulee rajata huomattavasti lyhyemmäksi kuin 24 tuntia. Kaksikin tuntia on riittävä pituus. Mahdollisen työnseisauksen kesto tulee myös määritellä niin, että työnseisauksen aiheuttama häiriö tuotantoon saa kestää enintään säädetyn ajan. Esimerkiksi keskeytymättömässä kemian prosessiteollisuudessa tuotannon alas- ja ylösajamiseen menee useita päiviä, vaikka varsinainen työnseisaus kestäisi vaikkapa 24 tuntia. Häiriö tuotantoon kestää tällaisissa tapauksissa huomattavasti pidempään kuin pelkkä työnseisauksen kesto.

Muiden poliittisten työtaisteluiden kuin työnseisauksen keston osalta Kemianteollisuus ry pitää esitettyä enintään kahden viikon kestoja aivan liian pitkänä. Myös ylityökiellot, vuoronvaihtokiellot ja työn hidastelu aiheuttavat merkittävää haittaa etenkin keskeytymättömään prosessiin, missä tuotanto jatkuu 24 tuntia päivässä ja seitsemänä päivänä viikossa.

9 § [Hyvityssakko]

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Nykyisten hyvityssakkojen taso verrattuna laittomalla työtaistelulla yritykselle aiheutuneeseen vahinkoon on täysin riittämätön ja hyvityssakkojen määrää tulee nostaa vähintään ehdotettuun tasoon. Mikäli työtaistelulla aiheutettu vahinko on suurempi kuin tuomittava hyvityssakko, tulisi

työtaistelun kohteena olleella yrityksellä olla oikeus vaatia aiheutuneen vahingon ja hyvityssakon erotusta vahingonkorvauksena.

10 § [Hyvityssakkoon tuomitseminen]

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Kemianteollisuus ry vastustaa sitä, että hyvityssakko voitaisiin tuomita 9 §:ssä säädettyä pienempänä tai jättää kokonaan tuomitsematta. Kemianteollisuus ry pitää hyvityssakkojen nykyisen tason huomattavaa nostamista erittäin tärkeänä muutoksena. Mikäli määrätystä asteikosta voidaan poiketa alaspäin, on suuri riski siitä, että hyvityssakkojen taso ei käytännössä muutu nykyisestä. Hyvityssakkojen määrää ei tule sovitella, koska laittomaan työtaisteluun ryhtyvä taho pystyy täysin omalla toiminnallaan ja laittomasta työtaistelusta pidättäytymällä välttämään hyvityssakkoseuraamuksen.

Lakiin lisättävät otsikoinnit

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

1 § Lain tarkoitus ja soveltamisala

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

7 § Ilmoitus työnseisauksesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Kemianteollisuus ry katsoo, että ennakoilmoitusajan tulisi olla ehdotetun seitsemän päivän sijaan 14 päivää, jolloin työnseisauksen aiheuttamiin negatiivisiin vaikutuksiin pystytään varautumaan paremmin. Lakimutos tulee toteuttaa niin, että määrättyä ilmoitusaikaa tulisi noudattaa myös niillä aloilla, joilla on työehtosopimuksissa sovittu lyhyemmästä ilmoitusajasta. Niin sanottuun runkosopimukseen perustuen useissa työehtosopimuksissa on sovittu neljän päivän ennakoilmoitusajasta.

8 a § Myötätuntotyötaistelun rajoitukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Kemianteollisuus ry katsoo, että myötätuntotyötaistelut tulee kieltää kokonaan. Yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömien palvelujen ja toimintojen jatkuminen tulee rajoittaa myötätuntotyötaisteluiden ulkopuolelle. Tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi tässä kohdassa tulisi vähintäänkin esimerkin mukaisena luettelona mainita, mitä tällaiset palvelut ja toiminnat voivat olla. Näitä voisivat olla muun muassa lääkkeiden valmistus sekä polttoaineiden valmistus ja jakelu.

8 b § Poliittiseen päätöksentekoon kohdistuva työtaistelu

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Kemianteollisuus ry katsoo, että poliittisten työtaisteluiden ja työnseisauksen kesto tulisi rajata huomattavasti lyhyemmäksi kuin 24 tuntia. Kaksikin tuntia on riittävä pituus. Mahdollisen työnseisauksen kesto tulee myös määritellä niin, että työnseisauksen aiheuttama häiriö tuotantoon saa kestää enintään säädetyn ajan. Esimerkiksi keskeytymättömässä kemian prosessiteollisuudessa tuotannon alas- ja ylösajamiseen menee useita päiviä, vaikka varsinainen työnseisaus kestäisi vaikkapa 24 tuntia. Häiriö tuotantoon kestää tällaisissa tapauksissa huomattavasti pidempään kuin pelkkä työnseisauksen kesto.

8 c § Työtaisteluoikeus virkasuhteessa

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

18 a § Hyvitys

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Sama kuin työehtosopimuslain 9 §.

18 b § Hyvityksen rahamäärän tarkistaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

3 luvun 6 § Laittomaksi julistetun työnseisauksen jatkaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Kemianteollisuus ry puoltaa sitä, että työntekijälle tulee henkilökohtainen velvollisuus hyvityksen maksamiseen työnantajalle osallistuessaan työtuomioistuimen laittomaksi julistamaan työnseisaukseen vielä tuomion antamisen jälkeen. Ilmoitusvelvollisuus työtuomioistuimen tuomioista tulee olla kyseisen työnseisauksen toimeenpanemalla työntekijäjärjestöllä tai ammattiosastolla, eikä työnantajalla. Mikäli työntekijä tämän jälkeen edelleen jatkaa työnseisaukseen osallistumista, tulee työntekijää koskevan hyvityksen nousta 200 eurosta kuten hyvityssakko työtaistelun uusiutuessa tai jatkuessa työtuomioistuimen tuomion antamisen jälkeen.

4 luvun 9 § Laittomaksi julistetun työnseisauksen jatkaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Sama kommentti kuin työsopimuslain 3 luvun 6 §.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Kemianteollisuus ry katsoo, että esitettyjen lakimuutosten täytyy tulla kaikilta osin voimaan saman aikaisesti ja mahdollisimman aikaisin, viimeistään 1.7.2024, riippumatta nykyisten työehtosopimusten voimassaoloajoista.

Teerimäki Juha
Kemianteollisuus ry - Juha Teerimäki, johtava lakimies, Kemianteollisuus ry,
Työelämäyksikkö